

ACTIVITEITENVERSLAG 2018

Centrum Duurzaam Groen vzw

Inhoud

Doel van de vereniging	4
Missie en Visie	4
Statutaire doelstellingen	4
Prioritaire strategische acties	4
Algemene informatie	4
Oprichting	4
Gegevens	4
Leden	4
Algemene vergadering	5
Raad van Bestuur	5
Vertegenwoordiging	5
Personeel	5
Vorming	6
Doelgroep	6
Opleidingen Centrum Duurzaam Groen	7
Opleidingen in samenwerking met partners	9
Langlopende opleidingen	10
Studiedagen en colloquia	11
Totaaloverzicht vorming	12
Gebruik faciliteiten	12
Platform Openbaar Groen	13
Vertegenwoordiging	13
Overleg en advisering	13
Beurzen en infomomenten	13
Projectwerking en dienstverlening	14
Pesticidenvrij beheer	14
Invasieve exoten	16
Ontwerpen openbaar groen	16
Vegetatiemonitoring Lommel	18
AMBER	19
AMBER-tuin	19
AMBER-opleidingscheques	19
AMBER-advies	19
AMBER-thema	20
Ruimte voor bomen	21
Positieve eigenschappen	21
Klimaatbomen	21
Boomsoorten	21
Iedere gemeente een bomenplan	21
Organisch afval	22
Financiële kerncijfers	23
Balans en resultatenrekening	23
Toelichting	23
Conclusie	24

Doel van de vereniging

Waar staan we voor

Centrum Duurzaam Groen creëert een groene en gezonde leefomgeving, steeds rekening houdend met biodiversiteit en levenskwaliteit.

Wij zijn de partner die meedenkt met de klant en in elk project, elk advies of elke vorming streven we naar een verbetering van de groenwaarde.

Statutaire doelstellingen

Artikel 4 van de statuten formuleert de doelstellingen van de vereniging als volgt :

“De vereniging wil actief zijn binnen de sectoren van natuurbeheer, bosbeheer, landschapsbeheer en groenbeheer en heeft binnen deze sectoren volgende doelstellingen :

- Organiseren van contractonderwijs, onderzoek en dienstverlening
- Bevorderen van de sociale economie
- Verhogen van de biodiversiteit
- Ontwikkelen van duurzaamheid
- Duurzaam afvalbeheer
- Bevorderen van kwaliteitsvol handelen
- Sensibiliseren
- Vergroten van het draagvlak.”

Prioritaire strategische opties

In zijn vergadering van 6 juni 2012 legde de raad van bestuur volgende prioritaire strategische opties voor de eerstkomende jaren vast :

- Organiseren van vorming en kennisoverdracht gericht op de noden en behoeften in de sector
- Ondersteunen gemeenten en partners in hun traject naar een afvalarme en natuurvriendelijke open ruimte
- Ondersteunen bedrijven en terreinbeheerders in hun traject naar een landschappelijke integratie en natuurvriendelijk beheer van de bedrijventerreinen
- Sensibiliseren van particulieren voor afvalarme- en natuurvriendelijke tuinen
- Voeren van een gerichte communicatie naar klant en stakeholder.

Algemene informatie

Oprichting

De vereniging werd opgericht op 18 juni 2009 met als stichtende leden Hogeschool PXL, vzw De Winning Maatwerk, Limburg.net en Provincie Limburg.

De oprichtingsakte werd neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel te Tongeren op 22 juni 2009, bekendgemaakt in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad op 30 juni 2009.

Gegevens

- Maatschappelijke zetel : Troisdorflaan 19 te 3600 Genk
- Ondernemingsnummer/BTW nummer : BE 0812.690.546

Leden

De vereniging bestaat eind 2018 uit volgende werkende leden :

- Hogeschool PXL, Hasselt
- Vzw De Winning Maatwerk, Lummen
- Provincie Limburg, Hasselt
- Limburg.net, Hasselt.

Algemene vergadering

De algemene vergadering is samengesteld uit twee vaste vertegenwoordigers per lid. Eind 2018 zijn dat :

- Hogeschool PXL
  - Marleen Schepers
  - Alain De Vocht
- Vzw De Winning Maatwerk
  - Filip Vanlommel
  - Johnny Volders
- Limburg.net
  - Dirk De Vis
- Provincie Limburg
  - Ludwig Vandenhove
  - Patrick Boucneau

De algemene vergadering kwam in 2018 samen op 27 juni en 19 december.

Raad van Bestuur

De raad van bestuur is op 31 december 2018 als volgt samengesteld :

- Marleen Schepers, voorzitter
- Filip Vanlommel, ondervoorzitter
- Dirk De Vis, bestuurder.

De raad van bestuur vergaderde in 2018 op 28 maart, 27 juni, 26 september en 19 december.

Vertegenwoordiging

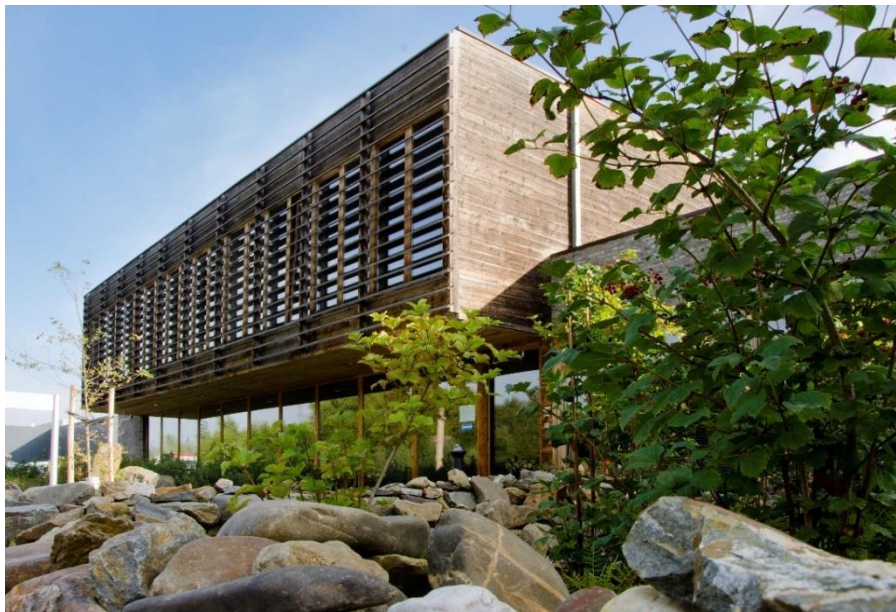
Volgende personen zijn gemachtigd de vereniging te vertegenwoordigen :

- Marleen Schepers, voorzitter
- Luc Crommen, directeur financiën en administratie.

Personeel

Eind 2018 bestaat het team van Centrum Duurzaam Groen uit 5 personen, waarvan 3 effectief in dienst van de vereniging.

Jelle Van den Berghe, coördinator projecten, verlaat de vereniging op 31 december 2018.

Vorming

Centrum Duurzaam Groen organiseert vorming omtrent de duurzame inrichting en het beheer van de groene leefomgeving.

Eenieder die verantwoordelijke of medewerker is bij een gemeentelijke dienst of ander openbaar bestuur, een vereniging, bedrijf of organisatie kan hiervoor bij Centrum Duurzaam Groen terecht.

Centrum Duurzaam Groen ontwikkelt en organiseert eigen vorming, maar werkt ook samen met haar partners Inverde, PCLT (Praktijk Centrum voor Land- en Tuinbouw), Syntra West, PLOT (Provincie Limburg Opleiding en Training), en LSX (Limburg School for Excellence).

Centrum Duurzaam Groen biedt open opleidingen en opleidingen op vraag aan, en ontwikkelt specifieke vorming op maat van de klant.

Korte en langlopende opleidingen, maar ook info- en studiedagen maken deel uit van het aanbod van Centrum Duurzaam Groen.

Sinds 2013 organiseert Centrum Duurzaam Groen vorming over de milieu- en natuurwetgeving, met specifiek aandacht voor de gemeentelijke problematiek.

Doelgroep

Centrum Duurzaam Groen richt zich in eerste instantie tot al de professionele actoren en specialisten uit het veld, onder meer de gemeenten en hun partners, de sociale economie bedrijven, de erkende bosexploitanten, de Limburgse Bosgroepen en de groenondernemingen.

In samenwerking met zijn partners biedt Centrum Duurzaam Groen in beperkte mate ook vorming aan die toegankelijk is voor het brede publiek, meer specifiek de AMBER workshops.

Opleidingen Centrum Duurzaam Groen

Werking en onderhoud materieel en machines

Het betreft korte praktische opleidingen, in open aanbod, van 1 of meerdere dagdelen omtrent de werking en het onderhoud van materieel en machines die ingezet worden bij groen- en natuurbesluit.

Volgende opleidingen werden gegeven :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Kettingzaag – ECS 1 - ECS 2 – ECS 3	22	53
Werken met de bosmaaier	2	7
Werken met de zeis	4	14
Totaal	28	74

In 2018 namen 74 personen deel aan deze opleidingen over 28 dagdelen

Diverse open opleidingen

In de loop van het jaar organiseerde Centrum Duurzaam Groen volgende opleidingen in open aanbod over diverse onderwerpen, meer bepaald :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Veilig werken langs de weg	2	16
Aanleg en beheer bloemenweides	5	30
Totaal	7	46

In 2018 namen 46 personen deel aan deze opleidingen over 7 dagdelen

Opleidingen op vraag/maat

Op vraag van de klant biedt Centrum Duurzaam Groen contractopleidingen of specifieke opleidingen, aangepast aan de noden en behoeften van de doelgroep, aan.

In de loop van het jaar werden volgende opleidingen georganiseerd :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Kettingzaag – ECS 1 – ECS 2 – ECS 3 en examen kettingzaag ECC 1 – ECC 2 – ECC 3	67	189
Werking en onderhoud kettingzaag	2	6
Werken met de bosmaaier	2	6
Onderhoud tuinmachines	6	33
Werken met de gasbrander	2	20
Soortenkennis	4	16
Aanleg en beheer bloemenweides	2	16
Biodiversiteit op industrieterreinen	6	101
Pesticidenvrij beheer van sportterreinen	2	9
Totaal	93	396

In 2018 namen 396 personen deel aan deze opleidingen over 93 dagdelen

Erkenningsregeling bosexploitatie

Bedrijven en organisaties die werken uitvoeren in de openbare bossen, hebben voor hun medewerkers een erkenning nodig. Een van de voorwaarden om die te verkrijgen en te behouden is het regelmatig volgen van opleiding en bijscholing door deze medewerkers. Centrum Duurzaam Groen biedt aan de doelgroep diverse erkende opleidingen aan. In volgende tabel vindt u een overzicht van de in 2018 georganiseerde opleidingen.

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Kettingzaag ECS 1 - ECS 2 en examens ECC 1 - ECC 2	23	62
Werking en onderhoud kettingzaag	2	7
Werken met het trekpaard in de bosbouw	2	10
Boomsoorten	2	21
EHBO in het buitengebied	2	12
Totaal	31	112

In 2018 namen 112 personen deel aan deze opleidingen over 31 dagdelen

Bosgroepen

Voor de Limburgse Bosgroep werd volgende opleiding georganiseerd :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Natuurbeheerplannen	2	8
Totaal	2	8

In 2018 namen 8 personen deel aan deze opleidingen over 2 dagdelen

Milieuopleidingen

Volgende opleidingen omtrent actuele milieu- en/of natuurthema's werden georganiseerd :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Het natuurdecreet ontleed	2	5
Actualia bodem	1	4
Basiscursus ecologie	2	7
Opmaak bestekken	2	7
Totaal	7	23

In 2018 namen 23 personen deel aan deze opleidingen over 7 dagdelen

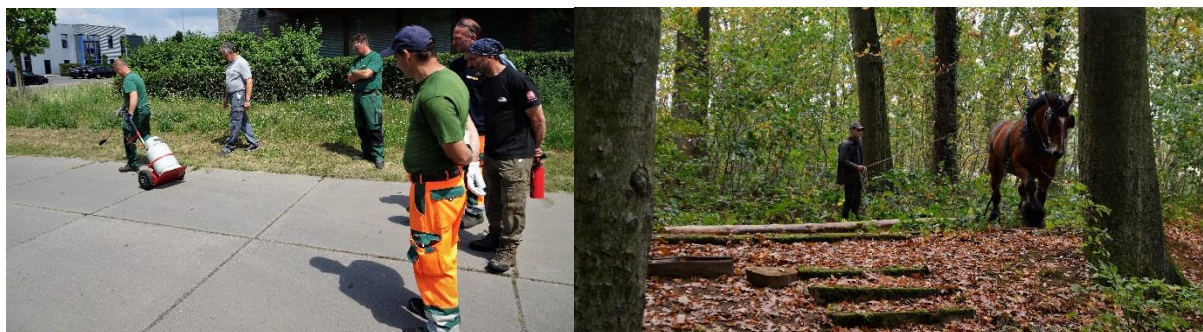
AMBER workshops

In samenwerking met Limburg.net en VLACO organiseerde Centrum Duurzaam Groen ook in 2018 diverse workshops in de AMBER-tuin te Kiewit of op locatie bij de Limburgse gemeenten. Deze workshops richten zich hoofdzakelijk op de medewerkers van de gemeentelijke groendiensten.

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Bloemenweides	1	14
Begeleidingssnoei bij klimaatbomen	10	91
Totaal	11	105

In 2018 namen 105 personen deel aan deze workshops over 11 dagdelen

Opleidingen in samenwerking met partners

In samenwerking met Centrum Duurzaam Groen organiseerden haar partners Inverde, PCLT, Syntra West en Vormingplus Limburg diverse opleidingen in de loop van 2018. Deze opleidingen vonden grotendeels plaats op de locatie te Genk.

Opleidingen Inverde

Er werden in 2018 volgende open opleidingen georganiseerd :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Kettingzaag examen ECC 1 - ECC 2	4	25
Totaal	4	25

In 2018 namen 25 personen deel aan deze opleidingen over 4 dagdelen

Opleidingen PCLT

Er werden in 2018 volgende open opleidingen georganiseerd :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Onderhoud tuinmachines	6	33
Totaal	6	33

In 2018 namen 33 personen deel aan deze opleidingen over 6 dagdelen

Opleidingen Syntra West

Er werden in 2018 volgende open opleidingen georganiseerd :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Kettingzaag ECS en examen kettingzaag ECC	18	54
Veilig werken met ladders en stellingen	8	44
Vaste planten en heesters	14	38
Totaal	40	136

In 2018 namen 136 personen deel aan deze opleidingen over 40 dagdelen

Opleidingen Vormingplus Limburg

Volgende opleiding werd georganiseerd :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Onderhoud grasmaaier	1	8
Totaal	1	8

In 2018 namen 8 personen deel aan deze opleiding over 1 dagdeel

Langlopende opleidingen

Vorming groenmedewerkers stad Antwerpen

In 2018 organiseerde Centrum Duurzaam Groen tweemaal de vormingscyclus “natraject groen” voor personeelsleden van de groendienst van de stad Antwerpen.

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Natraject groen	32	219
Totaal	32	219

In 2018 namen 219 personen deel aan deze opleidingen over 32 dagdelen

Vorming medewerkers provincie Antwerpen

Voor de medewerkers van de groendienst van provincie Antwerpen organiseerde Centrum Duurzaam Groen in 2018 volgende opleidingen die kaderen binnen een samenwerking over meerdere jaren :

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Kettingzaag ECS 1	16	48
Werken met de motorwinch	2	9
Totaal	18	57

In 2018 namen 57 personen deel aan deze opleidingen over 18 dagdelen

Vorming kettingzaag voor de Limburgse brandweerzones

In samenwerking met PLOT (Provincie Limburg Opleiding en Training) organiseerde Centrum Duurzaam Groen in 2018 de opleiding kettingzaag voor de medewerkers en vrijwilligers van de Limburgse brandweerzones.

Opleiding	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Kettingzaag brandweer	22	44
Totaal	22	44

In 2018 namen 44 personen deel aan deze opleidingen over 22 dagdelen

Studiedagen en colloquia

In het kader van het Platform Openbaar Groen werden er 2 studiedagen georganiseerd (zie verder).

Totaaloverzicht vorming

In de volgende tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van al de georganiseerde vorming tijdens de jaren 2016 tot 2018.

Type vorming	Aantal dagdelen			Aantal deelnemers		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Technische open opleidingen	8	22	28	8	59	74
Diverse open opleidingen	4	14	7	22	73	46
Opleidingen op vraag/maat	57	59	93	235	333	396
Opleidingen erkenningsregeling	20	10	31	102	47	112
Opleidingen voor Bosgroepen	8	/	2	24	/	8
Milieuopleidingen	3	2	7	60	35	23
AMBER workshops	19	10	11	219	120	105
Opleidingen i.s.m. Inverde	6	2	4	18	6	25
Opleidingen i.s.m. PCLT	2	/	6	4	/	33
Opleidingen i.s.m. Syntra West	6	/	40	50	/	136
Opleidingen i.s.m. Vormingplus L	/	/	1	/	/	8
Langlopende opleidingen	18	26	72	108	208	320
Studiedagen en symposia ¹	/	5	4	168	131	181
Totaal	162	161	306	1030	1040	1467

In 2018 namen in totaliteit 1.467 personen deel aan de vormingsinitiatieven bij Centrum Duurzaam Groen en dit gedurende 306 dagdelen

Gebruik faciliteiten

Diverse organisaties, partners en andere, maakten in 2018 gebruik van de faciliteiten van Centrum Duurzaam Groen voor de organisatie van diverse activiteiten voor de eigen medewerkers of externen.

¹ Inclusief Platform Openbaar Groen (zie pagina 13)

Platform Openbaar Groen

Het Platform Openbaar Groen (POG), een samenwerking tussen Centrum Duurzaam Groen en provincie Limburg, biedt de gemeentelijke verantwoordelijken de mogelijkheid om kennis over de duurzame en ecologische aanpak van het openbaar groen op te doen en ervaringen met collega's uit te wisselen.

Het platform biedt oplossingen aan voor de noden en behoeften op het werkterrein.

Het platform richt zich in eerste instantie tot de gemeentelijke groenambtenaar. Gezien bij de uitvoering van het groenbeheer zowel de milieuambtenaar als de verantwoordelijke van de technische dienst betrokken zijn, worden zij mede uitgenodigd deel te nemen aan de activiteiten van het platform.

In de loop van 2018 organiseerde het platform in samenwerking met PNC (Provinciaal Natuur Centrum) twee studiedagen over de aanpak en beheer van de bermen :

- Een vernieuwde kijk op gemeentelijke bermen en hun beheer op 22 maart
- Bermen in landbouwgebied op 18 oktober.

Beide initiatieven werden druk bijgewoond.

Studiedag	Aantal dagdelen	Aantal deelnemers
Gemeentelijke bermen	2	121
Bermen in landbouwgebied	2	60
Totaal	4	181

In 2018 namen 181 personen deel aan deze studiedagen over 4 dagdelen

Vertegenwoordiging

Overleg en advisering

In de loop van 2018 was Centrum Duurzaam Groen aanwezig in diverse werkgroepen en overlegfora en werkte hierin actief mee.

In dit kader vermelden we o.m. :

- Klankbordgroep biomassa Limburg
- Stuurgroep PWO project 'Duurzaam en kosten efficiënt plantsoenbeheer'
- IPO overleg : duurzame energie uit het landschap
- Stuurgroep AMBER / Ruimte voor bomen
- Extern adviseur MINA raad Opplabbeek
- Werkveldcommissie PXL Groenmanagement.
- Stakeholdersoverleg pesticidenreductie VMM
- Stakeholdersoverleg exoten VMM
- Stuurgroep organisch biologische materialenkringlopen VLACO.

Beurzen en info momenten

Centrum Duurzaam Groen was aanwezig of had een infostand op volgende beurzen en organisaties voor professionelen en/of het bredere publiek, o.m. :

- LIMNET contactdag
- Infosessie Greendeal bedrijven&biodiversiteit te Gent.

Projectwerking en dienstverlening

Samen met zijn partners en stakeholders werkt Centrum Duurzaam Groen mee aan diverse initiatieven die bijdragen aan een gezonde en ecologische leefomgeving. Centrum Duurzaam Groen staat onder meer in voor het samenbrengen van de opgedane kennis en expertise en stelt deze via vorming en andere initiatieven ter beschikking van alle organisaties en betrokkenen in de sector.

Gemeenten en lokale besturen, bedrijven en bedrijfsterreinbeheerders en andere organisaties kunnen bij Centrum Duurzaam Groen terecht voor advies- en dienstverlening over de inrichting en het beheer van een natuurvriendelijke en duurzame groene omgeving.

Pesticidenvrij beheer

Met ingang van 2015 is Centrum Duurzaam Groen aanspreekpunt “pesticidenvrij beheer” voor de Limburgse gemeenten en verbonden organisaties.

Sinds 1 januari 2015 mogen openbare diensten – besturen, scholen, ziekenhuizen, rusthuizen, ... - immers geen pesticiden op hun terreinen meer gebruiken.

Dit zorgt voor heel wat vragen en praktische problemen.

Begin 2015 maakte Centrum Duurzaam Groen een uitgebreid actieplan op met als belangrijke onderdelen :

- Vorming en opleiding
- Info en communicatie
- Bijstand en advies op maat.

De uitvoering van dit actieplan werd in 2018 verdergezet.

Vorming

In samenwerking met Syntra organiseerde Centrum Duurzaam Groen een vorming over het pesticidenvrij beheer van sportvelden.

Infosessies

In Bilzen vond in samenwerking met de adviesraden van Bilzen, Hoeselt en Riemst een infosessie over het pesticidenvrij beheer plaats. Naast deelnemers uit de diverse gemeentelijke adviesraden waren ook talrijke particulieren aanwezig.

In Peer vond in samenwerking met de gemeentelijke diensten een infosessie plaats over het pesticidenvrij beheer van sportvelden. Talrijke verantwoordelijken van de lokale sportverenigingen waren aanwezig.

Advies

Veel gemeenten en besturen zitten met vragen en hebben problemen met de concrete aanpak. Hiervoor kunnen zij bij Centrum Duurzaam Groen terecht dat antwoorden en advies op maat levert.

In de loop van het jaar werden talrijke vragen beantwoord. Soms volstond een telefonisch antwoord, soms was een plaatsbezoek en uitgebreid advies noodzakelijk.

Volgende onderwerpen kwamen onder meer aan bod :

- Inrichten van begraafplaatsen en speelplaatsen
- Behandeling invasieve exoten
- Planten- en begroeiingsadvies.

Pesticidenvrije sportvelden

Sporters, waaronder veel kinderen, sporten en/of spelen meermaals per week op sportterreinen die op regelmatige tijdstippen met pesticiden behandeld worden.

Om in de toekomst in een pesticidenvrije en gezonde omgeving te kunnen sporten, startte Centrum Duurzaam Groen in samenwerking met provincie Limburg, het pilotproject 'pesticidenvrije sportvelden'.

Binnen dit project krijgen de deelnemende terreinbeheerders uitgebreide begeleiding en ondersteuning vanuit Centrum Duurzaam Groen en worden de nodige info- en communicatiemiddelen ter beschikking gesteld.

Na een uitgebreide informatiecampagne stapten 17 sportterreinen in 2017 in het pilotproject. Naast een uitgebreide handleiding met een stappenplan werd voor elk terrein een advies op maat opgemaakt. Bij elk deelnemend terrein werd een infopaneel geplaatst.

In de eerste helft van 2018 werd aan elk terrein een opvolgingsbezoek gebracht. Op het einde van het jaar vond de evalueatie plaats en werd het eindrapport opgemaakt.

De belangrijkste conclusies zijn dat het pesticidenvrij beheer enkel mogelijk is bij een correcte toepassing en uitvoering van de vooropgestelde beheermaatregelen en dat de kostprijs hiervan hoger ligt dan het traditionele beheer met pesticidengebruik.

Informatie en communicatie

In samenwerking met het kabinet van de bevoegde gedeputeerde van provincie Limburg werd in het Belang van Limburg een artikel opgenomen over het pesticideverbod en de mogelijkheden voor omvorming en alternatieve aanpak.

Voor Radio 1 vond een uitgebreid interview plaats over het pesticidegebruik in de landbouw en het openbaar groen.

Invasieve exoten

Sinds 2018 ondersteunt Centrum Duurzaam Groen de Limburgse gemeenten bij hun aanpak van invasieve exoten.

Volgende acties werden onder meer ondernomen :

- 3 vormingsdagen in januari bij het Biotechnicum te Bocholt 3 voor de Noord-Limburgse gemeenten over de aanpak van knolcyperus
- 2 adviezen aan gemeenten over de bestrijding van Japanse duizendknoop
- Advies aan provincie Limburg over de lijst van de meest frequente invasieve soorten in Limburg
- Opmaak infoposters over de meest frequente invasieve soorten in Limburg voor de gemeentelijke groenarbeiders
- Beantwoorden van vragen van gemeenten via telefoon en mail.

Deze ondersteuning zal in 2019 verder gezet worden.

Ontwerpen openbaar groen

Bewust omgaan met onze leefomgeving is belangrijk. Daarom profileert Centrum Duurzaam Groen zich als trendsetter op vlak van duurzame groenontwerpen voor openbaar groen. De aandacht gaat hierbij uit naar ecologisch, natuurinclusief en klimaatrobuust.

Door te vertrekken vanuit een goede basis en een weldoordachte structuur, creëert Centrum duurzaam Groen eigentijdse belevingsruimten die ecologisch verantwoord zijn.

De groenontwerpen zijn steeds gebaseerd op volgende vier pijlers: de natuur, de mens, de omgeving en het klimaat.

Centrum Duurzaam Groen streeft in haar groenontwerpen naar :

- natuurvriendelijk groen met streekeigen beplanting, hoge natuurwaarden en aandacht voor lokale fauna en flora
- afvalarm groen met aandacht voor hergebruik
- klimaatrobuust groen met aandacht voor klimaatadaptatie en -mitigatie
- beperken van verhardingen
- ruimte voor water
- pesticidenvrij beheer
- onderhoudsvriendelijk en een arbeidsvriendelijk beheer
- nieuwe vormen van invulling en gebruik, onder andere door nieuwe beheervormen en sociale participatie van lokale bewoners.

De kernkwaliteit van onze ontwerpen is een design dat esthetiek, functionaliteit en ecologie verenigt.

Begraafplaatsen

In 2018 legde Centrum Duurzaam Groen de laatste hand aan de groenontwerpen van de begraafplaatsen van Alt-Hoeselt en Diest centrum.

De groenontwerpen voor het omvormen van de begraafplaatsen van Lummen centrum en Houthalen kregen vorm.

De bestaande begraafplaats van Houthalen wordt niet alleen omgevormd naar een duurzame begraafplek, maar wordt ook uitgebreid. In de uitbreidingszone wordt een natuurlijke begraafplaats en een bosbegraving voorzien.

De begraafplaats van Lummen centrum wordt omgevormd naar een groene oase waar natuur, rust en sereniteit centraal staan.

Scholen

Er is meer en meer nood aan groene schoolomgevingen en spelen in een natuurlijke omgeving. Daarom startte Centrum Duurzaam Groen in 2018 met de opmaak van ontwerpen voor de vergroening van speelplaatsen en schooldomeinen.

Groene en natuurlijke speelplaatsen spelen een belangrijke rol in het pedagogische klimaat van scholen. Naast een uitdagende speelplek vormen groene speelplaatsen inspirerende leeromgevingen die de zinnen prikkelen, de creativiteit stimuleren en aanzet geven tot beweging. Kinderen ondervinden hierdoor minder stress.

Op groene speelplaatsen komen kinderen en jongeren dagelijks in contact met de natuur waardoor de waardering en de zorg voor deze natuur versterkt wordt.

Centrum Duurzaam Groen werkte in 2018 aan zes groenontwerpen voor vier scholen : De Biekorf in Helchteren, 't Molenholleke in Zolder, De Heppening in Leopoldsburg (drie speelplaatsen) en Mikado in Maasmechelen.

Bedrijven

In 2018 startte Centrum Duurzaam Groen met de opmaak van het groenontwerp voor de site van Biostoom energiecentrale te Beringen. De site krijgt een natuurlijke uitstraling met natuurlijke wadi's, inheemse heesters en bomen en grote bloemrijke graslanden die plaats bieden aan tal van vlinder- en bijensoorten.

Green Deal

Centrum Duurzaam Groen stapte als ondersteunende partner in de 'Green Deal Bedrijven en Biodiversiteit'. Hierbij worden de Limburgse bedrijven ondersteunt bij de omvorming van hun bedrijfsomgeving naar natuurvriendelijke en klimaatrobuuste bedrijfstuinen. Dit is niet alleen goed voor de natuur en het milieu maar heeft ook een positieve uitstraling naar de klant en de buitenwereld.

Vegetatiemonitoring Riebos-Blekerheide en Lommelse Sahara

In opdracht van stad Lommel en Bosland voerde Centrum Duurzaam Groen in de zomer een vegetatiemonitoring uit op de terreinen Riebos-Blekerheide en de Lommelse Sahara. De gebieden met een oppervlakte van 105 hectare zijn gelegen in het noorden van Lommel en zijn ingekleurd als natuurgebied en ontginningsgebied met nabestemming natuur.

De opdracht, die kadert binnen het Life+ Together project, omvatte een vlakdekkende vegetatiemonitoring per terreineenheid, het karteringswerk en de bespreking van de resultaten met inbegrip van beheeradviezen en een overzicht van de bijzondere fauna die tijdens de monitoringsronde waargenomen werd.

Het eindrapport werd in de tweede helft van augustus afgeleverd.

AMBER

AMBER staat voor duurzaam, natuurvriendelijk, klimaatrobuust, onderhoudsvriendelijk en afvalarm groen. Met AMBER richten Centrum Duurzaam Groen, Limburg.net en partners zich tot de lokale besturen en de Limburgse burger.

AMBER realiseert haar doelstellingen door te werken rond vijf eco-waarden: kringloop, biodiversiteit, duurzaamheid, evenwicht en klimaat. Dit vormt de basis voor de inrichting en het beheer van woon-, werk- en leefomgevingen.

AMBER-tuin

De toontuin in Kiewit maakt de vijf eco-waarden tastbaar en zichtbaar voor een breed publiek.

Centrum Duurzaam Groen geeft in de toontuin regelmatig opleidingen voor professionelen en workshops voor particulieren. Ook andere organisaties maken geregeld gebruik van de toontuin om hun doelgroepen te vormen en te sensibiliseren.

AMBER-opleidingscheques

In 2018 konden de Limburgse gemeenten en Diest gebruik maken van opleidingscheques. Met deze cheques volgden de medewerkers van de gemeentelijke groendiensten een opleiding 'begeleidingsnoei van klimaatbomen'. De opleidingen vonden plaats in de demotuin te Kiewit of op locatie bij de gemeenten.

De opleidingscheques worden aangeboden in samenwerking met Limburg.net en VLACO, dat instaat voor de vergoeding van de lesgevers.

Er werden 10 opleidingssessies voor gemeentelijke groendiensten georganiseerd, grotendeels op locatie bij de gemeenten.

AMBER-advies

Centrum Duurzaam Groen geeft gratis advies aan steden en gemeenten omtrent de inrichting en het beheer van de openbare omgeving.

Het gratis AMBER-advies stimuleert steden en gemeenten om het traditioneel openbaar groen een duurzaam karakter te geven.

In deze adviezen, die de traditionele groene ruimte omvormen naar een ecologisch groene omgeving, focust Centrum Duurzaam Groen op volgende thema's :

- Een juiste plantenkeuze met aandacht voor een streekeigen en klimaatrobuuste beplanting
- Afvalarm en onderhoudsvriendelijk
- Minder verharding
- Ruimte voor water
- Pesticidenvrij beheer.

De Limburgse gemeenten en Diest kunnen met praktische vragen bij Centrum Duurzaam Groen terecht en krijgen een adviesrapport op maat.

In 2018 werden op vraag van de gemeenten een dertigtal adviezen opgemaakt over het inrichten en omvormen van onder meer begraafplaatsen, parken, recyclageparken, boomspiegels, straten, gemeentelijke plantsoenen en speelpleinen.

Centrum Duurzaam groen screende in 2018 ook plannen voor nieuwe openbare groenprojecten die in de ontwerpfase zitten. Hierbij worden de groene omgeving en de verhardingen

beoordeeld op basis van de AMBER-criteria en wordt een adviesrapport op maat voor de architect en de gemeente opgemaakt.

AMBER-thema

AMBER zet jaarlijks een thema in de kijker waar Centrum Duurzaam Groen gedurende een jaar extra aandacht aan besteed in haar adviezen en vormingen.

In 2018 was het Amberthema 'Bloemrijke graslanden'. Centrum Duurzaam Groen werkte aan een draaiboek over de omvorming, de aanleg en het beheer van bloemrijke graslanden. Dit draaiboek wordt in 2019 verder afgewerkt en ter beschikking gesteld aan de Limburgse gemeenten en Diest.

Ruimte voor bomen

Al de Limburgse gemeenten en Diest ondertekenden een engagementsverklaring waarin ze hun deelname aan het project 'Ruimte voor bomen' bekrachtigen.

Met dit project geven Centrum Duurzaam Groen en Limburg.net de gemeenten het handvat om bij te dragen aan een beter klimaat. Dit door klimaatbomen aan te planten in de woon-, werk- en leefomgeving. Bomen zijn tastbaar en bezitten heel wat positieve eigenschappen. En belangrijk, elke boom helpt om het klimaat te verbeteren.

Centrum Duurzaam Groen staat in voor de coördinatie en opvolging van het project.

Positieve eigenschappen

Bomen capteren fijn stof, zetten koolstofdioxide om in zuurstof, zorgen voor verkoeling, gaan hittestress tegen en voorkomen verdroging.

Het aanplanten van bomen verhoogt de biodiversiteit en de natuurwaarde, verfraait de omgeving, verhoogt de woningwaarde en maakt het aangenamer om te wonen en te werken.

Klimaatbomen

Centrum Duurzaam Groen ondersteunt de gemeenten bij het verwezenlijken van hun bomenprojecten die een positieve invloed hebben op het klimaat.

Samen met de gemeenten zoekt Centrum Duurzaam Groen naar geschikte locaties in de woon- en werkomgeving waarbij aandacht besteed wordt aan de boven- en ondergrondse ruimte.

Voor elke standplaats wordt een geschikte boomsoort gekozen.

In 2018 werden 1.352 klimaatbomen aangeplant in Limburg en Diest.

De aankoop van de klimaatbomen wordt gefinancierd uit het CO₂ fonds van Limburg.net.

Boomsoorten

De boomsoorten die gebruikt worden zijn klimaatrobuust en aangepast aan de omgeving waarin ze geplant worden. Tevens wordt erop gelet dat de gekozen bomen een waard- en/of voedselplant zijn voor bijen, vlinders, vogels en zoogdieren. Zo dragen de bomen niet enkel bij tot een beter klimaat, maar ook tot een hogere natuurwaarde in stads- en dorpskernen.

Voor iedere gemeente een bomenplan

Alle Limburgse gemeenten en Diest zijn het engagement aangegaan om tegen 2023 een bomenplan op te maken voor alle bomen op het gemeentelijk domein.

Verschillende gemeenten zijn in 2018 gestart met de opmaak van een bomenplan of met de voorbereiding ervan.

De gemeenten kunnen bij Centrum Duurzaam Groen terecht met al hun vragen over bomen en boomsoorten bij de opmaak van het bomenplan.

Organisch afval

In overleg tussen Centrum Duurzaam Groen en Limburg.net werd de opvolging en uitvoering van een aantal activiteiten van Limburg.net wat betreft de aanpak en preventie van organisch afval bij de bevolking vanaf begin oktober aan Centrum Duurzaam Groen overgedragen. Een personeelslid van Limburg.net zal vanuit Centrum Duurzaam Groen deze werking opvolgen en uitvoeren. Tevens zal een medewerker uit het management van Limburg.net aanwezig zijn op de vergaderingen van het dagelijks bestuur teneinde de inhoudelijke invulling mee vorm te geven.

De belangrijkste activiteiten en initiatieven in dit kader zijn :

- Voorkoming van organisch afval met medewerking aan juni compostmaand, de organisatie van workshops en cursussen voor particulieren en de promotie van het thuiskringlopen bij de bevolking
- De compostmeesterwerking in Limburg en Diest met de intercommunale opvolging, de organisatie van cursussen en bijscholingen, de begeleiding van het vrijwilligerswerk en deelname aan de stuurgroep bij VLACO
- De scholenwerking 'composteren met kinderen' met de organisatie van workshops in samenwerking met Goodplanet en de compostmeesters, en met het betrekken van de samentuiniers
- De realisatie van samentuinen in samenwerking met VELT
- Promoten van kippen als verwerkers van organisch afval bij particulieren
- Therapeutisch tuinieren in samenwerking met Terra Therapeutica en Hogeschool PXL.

Tijdens de laatste maanden van 2018 werd een stand van zaken opgemaakt en werden nieuwe initiatieven voorbereid. Het kippenproject werd grondig geëvalueerd en op basis hiervan werd een nieuwe aanpak voor 2019 uitgewerkt.

Voor de compostmeesters werden twee activiteiten georganiseerd :

- In het kader van 20 jaar thuiskringlopen van VLACO werd met 44 deelnemende compostmeesters een uitstap gedaan naar de tuinen van Beervelde
- Tijdens de bedrijfsuitstap voor de compostmeesters met als thema de sociale economie, werd een bezoek gebracht aan De Vlaspit in Scherpenheuvel en aan Centrum Duurzaam Groen te Genk. Tijdens dit laatste bezoek maakten de 50 deelnemers kennis met de nieuwe uitvalsbasis en de werking van De Winning en Talea.

Financiële kerncijfers

Het negende boekjaar van Centrum Duurzaam Groen loopt van 01/01/2018 tot en met 31/12/2018.

In het volgend overzicht vindt u de belangrijkste kerncijfers van de balans en resultatenrekening van de boekjaren 2016, 2017 en 2018.

Balans

Post	Bedrag in euro		
	2016	2017	2018
Totaal activa/passiva	156.636,25	191.669,37	265.434,64
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	45.830,65	87.388,60	78.423,59
Geldbeleggingen	97.318,28	45.366,80	170.066,80
Liquide middelen	6.445,07	50.706,22	12.876,59
Overgedragen winst	19.182,99	19.182,99	23.525,67
Voorzieningen voor risico's en kosten	79.177,10	54.428,32	67.456,37
Schulden op ten hoogste 1 jaar	58.276,16	111.972,65	159.952,60

Resultatenrekening

Post	Bedrag in euro		
	2016	2017	2018
Omzet	67.908,91	53.282,05	101.453,99
Lidgelden, subsidies	126.000,00	200.500,00	306.850,00
Andere bedrijfsopbrengsten	1.436,35	1.519,72	1.642,38
Bedrijfsopbrengsten totaal	195.345,26	255.301,77	409.946,37
Diensten en diverse goederen	50.676,96	100.173,81	116.350,80
Inkopen grond- en hulpstoffen	0,00	0,00	121.706,06
Bezoldigingen en sociale lasten	133.731,31	179.513,31	152.626,33
Afschrijvingen	1.742,52	0,00	1.081,66
Voorzieningen voor risico's en kosten	+105,10	-24.748,22	+13.028,05
Bedrijfskosten totaal	186.267,56	254.060,79	405.349,14
Over te dragen winst/verlies	+8.829,99	0,00	+4.342,68

Toelichting

Het negende boekjaar van Centrum Duurzaam Groen wordt afgesloten met een resultaat van 4.342,68 euro.

Volgende toevoegingen werden aan de voorzieningen gedaan :

- Toevoeging voorziening personeel : 13.028,05 euro.

Er werden geen terugnames uit de voorzieningen gedaan.

De belangrijkste kostenposten zijn de kosten voor personeel, diensten en diverse goederen en inkoop grond- en hulpstoffen.

De afschrijvingen bedroegen 1.081,66 euro.

De omzet ten bedrage van 101.453,99 euro bestaat uit :

- Organisatie vorming 78.881,10
- Vegetatiemonitoring Lommel 5.950,00
- Omgeving Biostoom Beringen 4.000,00
- Ontwerpen divers 8.205,91
- Verhuur faciliteiten 4.416,98.

De andere opbrengsten bestaan hoofdzakelijk uit :

• Werkingssubsidie provincie Limburg	80.000,00
• Werkingssubsidie Limburg.net	105.050,00
• Projectsubsidie Ruimte voor bomen	121.800,00.

Het eigen vermogen van Centrum Duurzaam Groen bestaat op 31/12/2018 uit de overgedragen winst ten bedrage van 23.525,67 euro.

Het totaal aan beschikbare financiële middelen bedraagt op het einde van het boekjaar 182.943,39 euro.

Het saldo van de vorderingen en de schulden op korte termijn bedraagt -81.529,01 euro.

Conclusie

Centrum Duurzaam Groen sluit rekening houdend met de terugnames en toevoegingen aan de voorzieningen het boekjaar 2018 af met een resultaat ten bedrage van 4.342,68 euro.

De financiële toestand eind 2018 blijft positief en Centrum Duurzaam Groen beschikt over de nodige middelen om onvoorziene uitgaven in de toekomst op te vangen.

Verslag goedgekeurd door de Algemene Vergadering op 26 juni 2019.